

اظهار نظر کارشناسی درباره:

«طرح نحوه اجرای قسمتی از اصل یکصد و شصت و یکم (۱۶۰) قانون اساسی»

(اعاده شده از شورای نگهبان)

مقدمه

وزیر دادگستری براساس اصل یکصد و شصت و یکم قانون اساسی مسئولیت کلیه مسائل مربوط به روابط قوه قضائیه با سایر قوا را برعهده دارد. علیرغم گذشت سی سال از تصویب قانون اساسی جمهوری اسلامی، هنوز قانونی جهت تبیین این اصل به تصویب نرسیده است. «طرح نحوه اجرای قسمتی از اصل یکصد و شصت و یکم قانون اساسی» در همین راستا به مجلس شورای اسلامی ارائه شده بود که به تصویب نمایندگان محترم رسید و برای اظهار نظر به شورای نگهبان ارسال شد. شورای نگهبان برخی از مواد مصوبه مذکور را مغایر قانون اساسی تشخیص داد که مجلس شورای اسلامی در راستای تأمین نظر شورای نگهبان اقدام به اصلاح مصوبه نمود. شورای نگهبان مصوبه اصلاحی را در یک مورد واجد ایراد تشخیص داده است که در ادامه ایراد شورای نگهبان نسبت به مصوبه تبیین شده و راهکار تأمین نظر شورا بیان می‌شود.

مشخصات طرح

دوره نهم - سال سوم

شماره ثبت:

۵۲۴

تبیین ایرادات شورا

شماره چاپ:

۱۳۰۳

ماده (۴)

به موجب ماده (۴) مصوبه مجلس، وزیر دادگستری موظف شده بود به سؤالات نمایندگان مجلس در مورد مسائل مختلف مربوط به قوه قضائیه پس از کسب اطلاع و با رعایت استقلال قضات، پاسخ دهد. همچنین به موجب ذیل این ماده، پرونده‌های جاری قضایی که سؤال پیرامون آنها استقلال قاضی را مخدوش و به عدالت قضایی لطمه وارد می‌کند و مسائل محرمانه مربوط به اشخاص مانند احوال شخصیه از شمول این ماده خارج شده بود. شورای نگهبان عموم عبارت «مسائل مختلف مربوط به قوه قضائیه» را به این دلیل که شامل موارد مربوط به غیر روابط قوه قضائیه با سایر قوا نیز می‌شود، مغایر اصل یکصد و شصت و یکم قانون اساسی تشخیص داده است.

تاریخ چاپ:

۱۳۹۳/۹/۲۹

مجلس در راستای رفع ایراد مذکور کلمه «روابط» را قبل از عبارت «قوه قضائیه» و عبارت «با قوای دیگر» را بعد از آن اضافه و پاراگراف دوم این ماده را حذف کرده است.

معاونت پژوهش‌های

سیاسی - حقوقی

دفتر: مطالعات حقوقی

که با توجه به اصلاح صورت گرفته، ایراد شورای نگهبان نسبت به این ماده رفع شده است.

به موجب ماده (۵) مصوبه مجلس شورای اسلامی، مسئولان واحدهای مختلف قوه قضائیه موظف شده‌اند به منظور پاسخگویی وزیر به سؤالات نمایندگان مجلس شورای اسلامی و اجرای مسئولیت‌های مندرج در مصوبه، اطلاعات و مدارک لازم را در اختیار وزیر دادگستری قرار دهند.

مشخصات گزارش

شماره مسلسل:

۲۴۰۱۳۹۸۶-۱

همچنین به موجب تبصره این ماده، مواردی که رئیس قوه قضائیه براساس اختیارات مندرج در اصل یکصد و پنجاه و ششم قانون اساسی ارائه اسناد و اطلاعات مربوط به قوه قضائیه را ناقض استقلال قضایی و یا برخلاف مصالح نظام تشخیص دهد، از شمول این ماده خارج است.

تاریخ انتشار:

۱۳۹۴/۱/۳۱

شورای نگهبان ماده (۵) و تبصره آن را مبنی بر ایراد ماده (۴) واجد ایراد دانسته بود که به نظر می‌رسید با توجه به اصلاح صورت گرفته در ماده (۴) ایراد این ماده و تبصره آن نیز رفع شده است و بر این اساس نیز اصلاحی در ماده (۵) و تبصره آن صورت نگرفت.

اما در این مرحله شورای نگهبان اعلام نمود: «نظر به اینکه مشخص نیست سؤال‌های نمایندگان مربوط به روابط قوه قضائیه با قوای دیگر است یا خیر؟ ابهام دارد؛ پس از رفع ابهام اظهار نظر خواهد شد».

بر این اساس شورای محترم نگهبان اصلاحات صورت گرفته در ماده (۴) را رافع ایراد ماده (۵) و تبصره آن ندانسته است. اگر چه به نظر می‌رسد با توجه به اصلاح صورت گرفته در ماده (۴) ایراد شورای نگهبان به ماده (۵) و تبصره آن مرتفع شده است، لکن به منظور تأمین نظر آن شورا پیشنهاد می‌گردد پس از عبارت «مجلس شورای اسلامی» عبارت «در ارتباط با روابط قوه قضائیه با قوای دیگر» اضافه شده و در نتیجه ماده (۵) به شرح زیر اصلاح شود:

«**ماده (۵)** - مسئولان واحدهای مختلف قوه قضائیه موظفند به منظور پاسخگویی وزیر به سؤال‌های نمایندگان مجلس شورای اسلامی در ارتباط با روابط قوه قضائیه با قوای دیگر و اجرای مسئولیت‌های مندرج در این قانون، اطلاعات و مدارک لازم را در اختیار وزیر دادگستری قرار دهند».

نتیجه‌گیری

مجلس شورای اسلامی در راستای رفع ایرادات شورای نگهبان نسبت به «طرح نحوه اجرای قسمتی از اصل یکصد و شصتم (۱۶۰) قانون اساسی» اقدام به اصلاح مصوبه خود نمود که شورای نگهبان نسبت به مصوبه اصلاحی نیز مجدداً ماده (۵) مصوبه را واجد ابهام تشخیص داده است. اگر چه به نظر می‌رسد با توجه به اصلاح صورت گرفته در ماده (۴) ایراد شورای نگهبان به ماده (۵) و تبصره آن وارد نیست، ولی برای تأمین نظر شورا پیشنهاد می‌شود پس از عبارت «مجلس شورای اسلامی» عبارت «در ارتباط با روابط قوه قضائیه با قوای دیگر» اضافه شده و در نتیجه ماده (۵) به شرح زیر اصلاح شود:

«**ماده (۵)** - مسئولان واحدهای مختلف قوه قضائیه موظفند به منظور پاسخگویی وزیر به سؤال‌های نمایندگان مجلس شورای اسلامی در ارتباط با روابط قوه قضائیه با قوای دیگر و اجرای مسئولیت‌های مندرج در این قانون، اطلاعات و مدارک لازم را در اختیار وزیر دادگستری قرار دهند».

